

(*Abelmoschus (=Hibiscus) esculentus* L.) ۱۶. لیرو

۱۶.۱. پیژندکلوی

لیرو د Malvaceae د کورنی پوری تعلق نیسي. دگرم موسم د دیرو مهمو سبزیجاتو د جملی خخه دی چه په مشرقی کی کرل کیري. لیرو د خپل نازکه، غیر فایبری د خورلو ور پوش يا پلي لپاره کرل کیري. د بزرگانتو تر منځ دا دیرو مشهور سبزی دی خکه چه کرل بی آسانه وي، مختلفو چاپېریالونو سره بنه توافق کوي او لوړه غذایي ارزښت لري. شنی نازکه لیروګانی د A,B,C ویتامینونو، پروتئن، کلسیم، اوسپنی، مگنیزیم او نورو منرالونو خخه غني وي. همدارنګه آیودین لري. که خه د مشرقی په کثره ولسوالیو کی لیروګان کرل کیري، لاندیني ولسوالیاني د لیرو د تولید په وجه شهرت لري: خاص کنر او اسداباد چه د کنر د ولايت پوري اړه لري، او په ننګرها کی بتی کوت، غني خیل، کوز کونر او کامه.

۱۶.۲ نوعی یا ډلونه

د لیروګانو دیر مهم ډلونه چه د هند او پاکستان خه راورل شوي دی Pusa Sawani، سبز پري، او ترناټ ګرین دي. امریکایي ډلونه Annie Oakley او Clemson Apineless هم شته دي. تولي نوعی يې په آزاد ډول الفاح شوي دي بدون د Annie Oakley خه چه دوه رګه دي. ۱۵.۱ جدول د لیروګانو د ټینو عامو ډلونو خصوصیات تاسی ته بنیي.

۱۶.۱ جدول: د لیروګانو د ټینو عامو ډلونو خصوصیات

نوع یا ډول	رنکو شکل	تر پوخوالی پوري ورځۍ	یادونی
Pusa Sawani (OP)	شين، کمرنګه شين	60	تجارتي
Sabz Pari (OP)	د ستوري شکل، متوسط شين	65	تجارتي، د کورنی باغونو لپاره
Clemson Spineless (OP)	د ستوري شکل، متوسط شين	55-60	تجارتي، د کورنی باغونو لپاره
Annie Oakley (H)	د ستوري شکل، ټینګ شين	48-52	تازه او د پروسس کولو لپاره

۱۶.۳ د تولیدولو عملونه

۱۶.۳.۱ اقلیم

لیرو د تولید لپاره یو اورد او ګرم موسم ته ضرورت لري. دا د استوايی منطقو یو سبزی دی خو په سړو منطقو کی چه د ۳۵-۴۰ سانتي ګراد پوري تودو خه ولري، هم کرل کیري. د حرارت بنکت درجه د دیر وخت لپاره نشي تحمل کولای او

پرخه خو بی وژنی. د تخم شنه کیدل د ۲۵-۳۰ سانتی گراد پوری دیر بنه واقع کیری او د ۲۰ درجو څخه بشکته نه واقع کیری. کله چه د ورځی له خوا د حرارت درجه د ۴۲ څخه پیرپری، نو کلان بی غورځیری. که څه هم لیرو د وچکالی په مقابله کی دیر مقاومت لري، خو بیا هم د بنې ودی او لوړو حاصلاتو لپاره کافی او بوله ضرورت لري.

16.3.2 ځمکه

لیرو په مختلفو ځمکو باندي کرل کیری خو هغه ځمکي چه بنه تخليه ولري، شګلنۍ وي او یا دیر عضوي مواد ولري، بنه وده کوي. کله چه په مستقيم دول تخم په هغو ځمکو کي وکرل شي چه میده خاوره ولري نو مشکله وي چه یو برابر او بنه بوتي ترلاسه شي. ځینې دلوونه یې دير رطوبت تحمل کولای شي، ځینې نور یې لړ څه مالګيني خاوری تحمل کولي شي. د لیرو ګانو د بنه تولید لپاره د حرارت پېره سه pH ۶.۵-۷ ده.

16.3.3 حيواني او کيمياوي سري

لیرو ګانی د هر ټن د تولید لپاره ۱۰ Kg N, ۷.۵ Kg P₂O₅ ۵ Kg DAP یوه بوری او د یوریا نيمه بوری په یوه جریب باندي باید ۵-۶ تنه FYM تطبیق شي او خاوری سره بنه مخلوط شي. د ځمکي دنهائي تياري په وخت کي، د یوه بوری او د یوریا نيمه بوری په یوه جریب کي تطبیق کړئ. د میوی د دلوو د پېل څخه د مخه قوي بوتو ته دير زيات نايتروجن باعث ددي کیري چه پانی ديری شي او د میوو تولید کم شي.

لیرو چه په اوچتو بسترونو باندي نعمو ګوي
Figure 15.1: Source: ALP/E, Jalalabad

16.3.4 د تخم اندازه

د تخم اندازه د موسم، د کرلو په طریقه او د نبات د نوع پوري اړه لري. د اوري د فصل د تخم اندازه په یو جریب باندي ۲-۱.۶ کیلو پوري ده. په یو ګرام کي ۱۴-۱۵ تخمونه وي. ده لپاره چه دير یو برابر فصل تر لاسه کرو، نو بنه طریقه داده چه د لیرو تخم د کښت څخه د مخه د ۲۴ ساعتو لپاره په او بولو کي خیشت کرو.

16.3.5 نهالول یا کرل

په مشرقي کي لیرو د خیرو او پولو په سیستم کي کرل کیري. دا فصل عموماً په ناخنځ پسربلي کي کرل کیري (مارج - اپريل) او یا په اوري کي کرل کیري. په باراني موسمونو کي لیرو په پولو او په اوري کي په خیرو کي کرل کیري. ځینې بزگران لیرو په ښدوکیو کي کري. تخونه باید د ۱-۱.۵ سانتي په ژوروالي وکرل شي، په یو موقعیت کي دوه یا دری تخونه وکرل شي، او د تخونو د موقعیتونو ترمنځ باید ۲۰-۳۰ سانتي فاصله اوسی (د نيمه لند دلوونو لپاره کمي فاصلې). کله چه تیغې د دریمي حقیقی پانی مرحلې ته ورسیرو، باید رنګري شي او په یو موقعیت باندي یو نبات پاتې شي.

د ADP/E اوسنی پیشنهاد د مشرقي لپاره دادي چه تول سبزیجات په اوچتو بسترونو باندي وکرل شي. د لیرو د تولید لپاره د بسترونو د مرکزونو ترمنځ باید ۱۰ متره فاصله اوسی. باید په متبادل ډول وکرل شي چه او د بوتو ترمنځ ۴۰ سانتي فاصله وي. پدې ترتیب په یو جریب باندي ۹۰۰۰ بوتي ترلاسه کیري. که چېږي بزگران دير یو برابر فصل غواړي، نو بهتره ده چه هغوي باید ځوانې تیغې د ۳-۴ پانو په مرحله انتقال او وکري.

لكه ځنګه چه لیرو د ځمکي د حرارت د ۱۶ سانتي گراد د درجو څخه بشکته وده نه کوي، نو په هواره کي د مارچ - اپريل پوري او په تېه زاره ځایو کي د اپريل نه تر جون پوري وکرل شي.

16.3.6 او به ورکول

د تخم د کښت څخه ژر وروسته باید لړ شانته او به ورکرل شي ترڅو په بنه توګه شين شي. که چېږي په وختي دول ديری او به ورکرل شي، نو ځمکه یخوي او د وده کمزوري کوي. که چېږي د کښت په وخت کي د ځمکي رطوبت بنه وي، نو مخکي لدینه چه بیا او به ورکرل شي، نبات ۱۲-۷ سانتي پوري وده کري وي. د او بولو لګولو تکرار د موسم د نبات په نوعي پوري اړه لري. د او بولو فشار حاصلات کموي. په منظم ډول او به ورکول ضروري وي. کله چه هوا دېره ګرمه وي، نو

او به لکول باید هر ۵-۴ ورخی بعد ترسره شي. د میوی د دکیدو په صورت کي، کله چه هوا دیره گرمه وي، نو په هفته کي دوه خلی او به ورکول ضروري وي. د میوی د نیولو په مرحله کي د او بو فشار د حاصلاتو کمیت او کیفیت کموي.

16.3.7 د اضافي يا زيان رسونکو بوتو کنترول

د پسربلي او دوبلي فصل باید ۳-۲ ځلی خيشاوه شي. د تجارتی غتو فصلونو لپاره، د کښت څخه دمخه د Basaline تطبيق په یو جریب باندي 0.5L يا د Lasso تطبيق د تخم د کرلو څخه وروسته په یو جریب باندي یو لیتر په ورخ کي، زيان رسونکي بوتي تر کنترول لاندي راوستلي شي. هغه پتي چه په کيمياوي موادو سره تداوي شوي وي، د تخم د کښت څخه ۶۰ ورخی وروسته یو خيشاوي ته ضرورت لري.

16.3.8 د ملچ يا عضوي موادو د طبقي استعمال

د ليري د توليد لپاره د عضوي موادو د پوېښونو څخه استفاده کول ګټور دي ځکه چه بهه رطوبت ساتي، د زيان رسونکو بوتو وده کموي او خپله د ليري د پليو د زياتولي سبب ګرخي.

16.3.9 ځيني بزگران نهايې غوتى پري کوي. چه د جانبي بشاخونو وده تحریکوي، او نبات کولي شي چه ديره ميوه ونيسي.

16.3.10 حاصلات

د شنو لريو ګانو او سطح حاصلات يه یو جریب باندي ۱-۵ تنو پوري دي، لیکن دوه رګه دولونه يي دير حاصل ورکوي (په یو جریب ۴-۳ تنه)

16.4 د فصل ساتنه

16.4.1 زيان رسونکي ژوندي موجودات

د ليري په ځوانو بوتو کي د پانو تخریب دير واقع کيري، نظر زرو بوتو ته. په موسم کي وختي باید ځارنه په تکراری ډول ترسره شي ترڅو د حشراتو او د تغذیي نښي نښاني وکتل شي. که چېږي د حشراتو يا نورو ژونديو موجوداتو د تغذیي په اثر په متوسط ډول تخریبات ولیدل شي، نو کنترولي تدابيرو ته شايد ضرورت بيښ شي. هغه حشرات چه د ليري په پليو باندي تغذیه کوي نظر هغو ته چه د ليري په پانو تغذیه کوي، دير مضر دي. کله چه د ګل نیول او د ليري د پليو د تشکيل ډيل پيل شي، نو ګلان او د ليري پلي باید د حشراتو يا د حشرات د تخریباتو لپاره په منظمه توګه وکتل شي.

د ګلو په غوتیو باندي د ایفید: 15.2: شکل حشرات

16.4.1.1 *Aphids* (*Myzus persicae*, *Macrosiphum euphorbiae*, *Uroleucon pseudambrosiae*)

سپري د نباتي انساجو د سوری کولو پواسطه تغذیه کوي. خوله يي د ستنتو په شان ساختمانونه لري او د نبات څخه او بهه او غذايي مواد زيبيني. د سپريو ديره درنه حمله کيدي شي چه دير ځوان نباتات ووژنۍ. دا حشرات همدارنګه د نبات په سطحه باندي زيات مقدار honeydew ذخیره کوي، چه د چنياسکو د پيداکيدو سبب ګرخي.

شکل 15.3:Aphid colony
Source: unknown

کنترول: دا حشرات د نبات د سطحي څخه د او بو د سپري او يا د صابون د محلول پواسطه لري کيدي شي. (Neemix®) Azadirachtin چه یو طبیعی ترکیب دي او د neem د ونی څخه ترلاسه کيري، د حسرۍ د ودي تنظیموونکي فعالیت لري. د ترکیب ددي حشراتو یعنی Aphids او نورو حشراتو په کنترول کي استعمالليري. د تطبيق اندازه يي په یو جریب باندي ۲۰ ګرامه فعاله ماده ده. دا ماده تر حاصل تولولو د ورخی پوري تطبيقه دلشي. او د څلورو ساعتونو لپاره باید کارکوونکي ساحي ته داخل نه شي (د کارگرانو د سانتي د معیار په اساس). ددي حشراتو د خاصو نوعو د کنترول لپاره ملتین هم استعمالليري. د تطبيق اندازه يي په جریب باندي ۲۵ ګرامه ai ده.

16.4.1.2 دهی حشراتو و افاعات معمولاً د باراني موسم څخه و روسته په مرطوبو شرایطو کي

لیدل کيري. بنخينه کاهل شکل بي په پانو، غوتیو او په نازکو میوو باندي په منفرد شکل هکي اچوي. مخکي لدینه چه میوه تشکيل شي، په تیغه کي ننوحی او د تیغې په داخل کي تغنيه کوي. وروسته بیا میوه کي ننوحی او دنه پکي تغذيه کوي. اخته شوي میوی د مصرف لپاره مناسبې نه وي.

Figure 15.4: Okra fruit borer

Source: unknown

کنترول: اخته شوي میوی او تیغې باید په منظمه توګه لري شي او په خاوره کي ژور خبني شي. د Lorsban 35 EC (2 ml/liter) Endosulfan 35 EC (2 ml/liter) او بو کي،

Carbaryl (4 g/liter of water) (25 EC 2 ml/liter of water) د سپري څخه استفاده دا حشرات په موثره توګه کنترولاي شي. د سپري کولو څخه دمکه، د نباتاتو تولي اخته شوي برخې باید لري شي.

16.4.1.3 Leaf hopper (*Amrasca biguttula biguttula*)

دا حشرات فصل په لمرنیو مرحلو کي تر حملی لاندی راولي. د پانو په لاندیني برخه کي کوچني، شین بخن بچي او غت حشرات لیدل کيري. بچي او غتان بي د پانو د حجراتو څخه شيره زبيسي. په نتیجه کي پانی پورته خواته تاویري او سوھيدلي په نظر راحي چه تولي پانی ته خپریري. د اخته شوو نباتاتو وده کمزوري وي.

Figure 15.5: Leaf hopper

Source: unknown

کنترول: د تخم د کرلو په وخت کي د Carbofuran/Furradon 3 G (200g a.i./jerib)

فصل سپري کول د (0.05%) Monocrotophos پواسطه هر دوه اونی وروسته بشه کنترول تهیه کوي.

Figure 15.6: White fly

Source: Unknown

16.4.1.4 White Fly (*Bemisia tabaci*)

دا د شيدو په شان کوچني حشرات، غتان او بچي بي د نباتي پانو د حجره په شيره باندي تغذيه کوي. او پانی پورته خوا ته تاویري او وچيري. دا حشرات همدارنگه د ډول ویروس چه yellow vein mosaic virus نومیري، انتقالوي.

کنترول: په خاوره باندي د Carbofuran (200 g a.i./jerib) تطبيق د

Dimethoate (0.05%), Metasystox ډول سپري کول (0.05%) (0.02%) Nuvacron پواسطه د پانو د سپري کول ۵-۴ خلی، د لسو ورخو په وقه، ددي حشراتو نفوس کنترولوي.

16.4.2 ناروغۍ

ناروغۍ او مضره حشرات چه په لېړو ګانو باندي پېدا کيري کال په کال تغير کوي. د ناروغۍ شدت، تکرار د میزبان نبات په مقاومت او چاپېریالي شرایطو پوري اړه لري.

Fusarium Wilt (*Fusarium oxysporum* f. sp. *vasinfectum*) 16.4.2.1

دا ناروغری د فنگس پواسطه رامنځ ته کېري چه په ځمکه کي د بېر وخت لپاره پاتي کېري. په ابتدا کي نباتات د مراوي کېدو موختلي علامي بنېي چه بیا دایمی کېري او پرمخ ځي او نوري برخې هم متاثره کوي. د اخته شوو نباتاتو پانۍ ژيرېرې، پرسېرې او د راغورځيلو علامي بشېي. بالاخره نبات وژل کېري او ميوې يې په مناسب دول وده نشي کولای. په زړو نباتاتو کي پانۍ په ناګهانې توګه مراوي کېري او د غاري په منطقه کي د رګونو بندل ژيرېرې يا نسوارې کېري. دا فنګي د رېشو په سیستم حمله کوي او د اوږدو حرکت او جريات بندېرې. که چېرې یوه په ناروغری اخته ساقه په اوږدوالي نيمه شي، نو د رګونو بندلونه د تورو کربنو په خير په نظر راخې.

کنترول: کله چه دا مکروب په ځمکه کي ځای ونیسي، نو د وخت په تېريدو سره دېرېرې تر هغې چه لېرو نور په ځمکه نه کړل کېري. د فصل تر منځ د اوږد دوران قابمول ددی موجوداتو د نفوس د کمولو لپاره ضروري وي. د Karathane (۶ ګرامه په ۱۰ لیتره اوږدو کي)، Bavistin (۱ ګرامه په ۱ لیتر اوږدو کي)، Dithane M-45 ۳-۲ Allette یا یو لیتر اوږدو کي) پواسطه درې څلې سپري کول، د ۴-۵ ورځو په وقهه دا ناروغری کنترولائي شي. د مکمل رسیدلو بوټو پانۍ باید د سپري پواسطه په بشپړ دول لمدي شي.

شکل 15.4.7. په لېرو باندی د Powdery mildew ناروغری

Source: unknown

Powdery Mildew (*Sphaerotheca fuliginea*, *Erysiphe cichoracearum*) 16.4.2.2

دا ناروغری عموماً په زړو پانو او ساقو باندی پيدا کېري. د اکثره اخته شوو نباتاتو پانۍ کمېري، ځکه چه مخکي د وخته لوېرې. ددی ناروغری علامي په پانو او حتی ساقو باندی د کوچنيو، ګردو، سپین رنګه داغونو په شکل لیدل کېري. بالاخره توله سطحه د یو پودري ګلني پواسطه پوبنل کېري. ددی پودر اکثره برخه د سپورونو نه تشکيل شوي وي چه د باد پواسطه په اسانې سره نورو همسایه نباتاتو ته انقاليدي شي. هغه پانۍ چه شدیداً متاثره شوي وي، ژير رنګ اختیاروی او بیا نسوارې کېري او وچېرې. پانۍ راغورځيرې چه د نبات په وده او پرمختګ باندی خرابر اغیرې کوي.

کنترول: قوي او صحتمندي پانۍ او ساقې دی ناروغری ته دېري معروضه وي. هغه نباتات چه د تغذیوي فشار لاندې وي، پکي دا ناروغری نظر نورو ته دېر ژر پيدا کېري. نباتات باید بهه او بهه شي او په مناسب بول سره ورکړل شي او شاوخوا ساحه بي د زیان رسونکو بتوټ څخه پاکه وسائل شي. که مرض شدید وي، نو کرونکي کولای شي چه Wettable Sulfur (0.2%) یا Bavistin (0.1%) د یوی اونې په وقهه باندی تطبيق کړي چه ناروغری په موثره توګه کنترولائي شي.

Yellow Vein Mosaic Virus (YVMV) 16.4.2.3

په لېر کي دا ترتیولو مهمه او تباہ کونکي ناروغری د. د ودی په تولو مرحلو کي نبات اخته کولای شي، خو د کښت څخه ۵۰-۳۵ ورځي وروسته نبات په دېر خطر کي وي. دا ناروغری د White Fly پواسطه انقاليري. بیلۇونکي علامي یې د ژېریو رګونو متاجسه شبکه ده چه د شنه نسجونو جزيرې بندوي. په ابتدا کي اخته شوي پانۍ یواځۍ ژير رنګه رګونه د ځانه بشېي خو په وروستیو مرحلو کي توله پانې په مکمل بول ژيرېرې. په شدیدو حالاتو کي توله پانه کمرنګه ژيرېرې، او یا کرمي رنګ نيسې، او د شينوالې هیڅ آثار پکي نه وي. دا علامي د غذايی عنصرنو د کمبود د حالاتو سره مغالطه کېري لکه Mg, Fe, Zn ليدل کېري. کله نا کله د پانو په لاندېنې برخو باندی او چت جورښتونه او تیټ پاتي کېري. د اخته شوو نباتاتو ميوې پېګه ژير رنګ بنېي او

شکل 15.8: د YVMV ویروس

Source:

<http://www.pakissan.com/english/allabout/horticulture/okra.diseases.and.ipdm.shtml>
www.pakissan.com

سوء شکل لري، کوچني وي او جوربشت يي سخت وي.

کنترول: په ويروس د اخته شوو نباتاتو ايسته کول، د هغو چولونو کرل چه د ناروغيو په مقابل کي مقاومت ولري د ناروغي وقوعات کموي. د White fly د حشراتو د نفوس کمول ددي ويروس چانس کموي. د کښت په وخت کي د Carbofuran (200 g a.i./jerib) تطبيق په خاوره کي، د Metasystox (0.02%)، Dimethoate (0.05%) white fly or Nuvacron (0.05%) پواسطه په پانو باندي ۵-۴ خلي سپري د لسو ورخو په وقهه په موثر دول د نفوس کنترولوي.

16.5 د حاصل ټولول او د ټول شوو حاصلاتو اداره کول

16.5.1 د حاصل ټولول

د کښت خخه ۴۵ ورخوي روسته لمرنۍ ليروګانۍ د ټولولو لپاره چمتو وي. د حاصل د ټولولو موده ۴۰-۳۰ ورخوي ادامه کوي. د خوانو دانو د ټولولو لپاره دير بهه وخت د کل د نیولو خخه ۷-۶ ورخوي روسته وخت دي. دا پېړه مهمه ده چه پخي داني د بوتي خخه ژر تر ژره لري شي، ځكه که پاتي شي نو آينده حاصلات کموي. معمولاً هغه داني چه تنكۍ وي، خوانۍ وي او د فایبر لرونکي نه وي باید په منظمه توګه هره ورخ راتولوي شي.

په ګرمه هوا کي نظر يخې هوا ته د ليروګانو اوږدوالي په ديره چنکي سره ديرېږي. نو دا بهتره ده چه په سهار کي را نولي شي. د ساقې خخه کيدي شي چه ليرو گان رامات شي او يا پري شي. که دنیرونه بي په آسانې سره مات شي، نو په لاس سره شکول کيري، داسې چه ليرو قاتيري او دندر بي ماتيري. هغه خلک چه حاصلات د ليرو راتولوي باید د دستکشو خخه استفاده وکري او يا خپل لاسونه دير پريمېنځي تر خو د ليروګانو د ویښتano خخه متاثره نه شي.

ليرو بازار ته د انتقال: 15.9 شکل
لپاره پسته شوي دي.

Source: unknown

16.5.2 درجه بندی او بسته بندی

د حاصل د ټولو خخه روسته باید سیوري ته وسائل شي او پام باید وشي چه د ژوبلو او زخمونو خخه مخه ونیول شي. ليروګان د جسامت، پوخوالۍ او عمومي ظاهري بني په اساس په کتګوريو باندي ووپيشل شي. زخمی شوي ليروګانۍ په بازار کي کم ارزښت لري. که ليروګان لرو باز ارلونو ته ليږل کيري، باید په توکريو يا بوجيو کي انتقال شي. که بېړ ته صادرېږي نو په کربیتونو کي روسته لدینه چه درجه بندی شي، ایښوولد کيري. که چېږي د درجه بندی خخه په مخکیني مابنامه باندي ليروګان راتول شوي وي، نو د شپې له خوا باید په ليروګانو باندي او به وپاڅل شي. ترڅو د راتلونکي سهار لپاره بي تازه وساتي.

16.5.3 بازاریابې

د ټولولو خخه روسته تازه ليرو باید ژر تر ژره خرڅي شي. تولیدات باید د انتقال په وخت کي په احتیاط سره اداره شي ترڅو صارفينو ته تازه ورورسيري. کوچنۍ او تنكۍ ليروګانۍ په بهه بېه خرڅيري.

16.5.4 ذخیره

ليروګان باید په غټو بکسونو کي ذخیره نه شي ځكه چه د هوا جريان قطع کيري او ليرو سپېنېري. ليرو باید د اوږو د سپېري پواسطه ومينځل شي او يا په ساده توګه د اوږو په غټو تانکونو کي کېښوډل شي، ترڅو پاکي شي. د مينځلوا لپاره او بهه باید د کلورین (ppm) ۱۰۰-۷۵ د حرارت په ۷-۱۰ °C کي چه نسبې رطوبت يي ۹۰-۹۵ % شي. ليروګان ژر خرابېږي ځكه چه سريع تنفس لري. کله چه د حرارت درجه د ۷ °C خخه بشکته شي، نو په ليروګانو

ليرو په تجاري توګه د حرارت په ۷-۱۰ °C کي چه نسبې رطوبت يي ۹۰-۹۵ % د دوه اوښو لپاره ذخیره کيدي شي. ليروګان ژر خرابېږي ځكه چه سريع تنفس لري. کله چه د حرارت درجه د ۷ °C خخه بشکته شي، نو په ليروګانو

کي د يخ په وجه ژوبلی پيداکيري چه په سطحه باندي کيدي شي کوچنۍ کندۍ پيداشي، رنگ بي بي رنگه شي، او پا
ژر خوسا شي.